

С Т А Н О В И Щ Е

От проф. д-р Анелия Мингова

**Член на научното жури, определено със Заповед на Ректора на БСУ
№ЛС-180/09.09.2022г. в конкурса за академичната длъжност доцент в
професионално направление 3.6. Право/Гражданско и семейно право/-1
към ЦЮН на БСУ**

I. В обявения конкурс за заемане на академичната длъжност доцент в професионално направление 3.6. Право/Гражданско и семейно право/-1 към ЦЮН на БСУ - обявен в ДВ, бр. 55 от 15 юли 2022 г. - участва един кандидат - д-р Анна Чолакова, която към момента е гл.ас. към Центъра за юридически науки на БСУ.

Кратките професионални биографични данни на кандидата сочат следното. От 1994г. Анна Чолакова е магистър по право от Юридическия факултет на СУ»Св.Кл.Охридски. От юли 1995г. до юли 1996г. е била съдебен кандидат в Окръжен съд -Бургас. В периода октомври 1995 г. – юни 1997 г. е хоноруван асистент по осигурително право в ЦЮН на Бургаски свободен университет. От 1996г. до 2000г. Анна Чолакова е работила като юрисконсулт в Областната администрация на Бургаска област. От 2001г. до насотиящия момент е последователно асистент и главен асистент към ЦЮН на БСУ. След докторантура по гражданско и семейно право към Правно-историческия факултет на Югозападния университет «Неофит Рилски», гр. Благоевград , тя е доктор по гражданско и семейно право от 2015г. Работила е по редица проекти с образователна насоченост. Владее руски и английски езици.

II. За участието си в конкурса кандидатката е представила следните съчинения, издадени след защита на дисертационния труд:

1. Монографии:

а/ Наследствената трансмисия.София, Нова звезда, 2022 г.;

б/ Припознаване на дете по българското право. Бургас, 2017 г.

2. Публикации от доклади на конференции:

а/ Конвенцията на ООН за правата на детето и действащата нормативна уредба на припознаването в семейния кодекс на РБ. Международна научна конференция на БСУ, юни 2015 г.

б/ Българското семейно право през последните 25 години – развитие и перспективи. Юбилейна научна конференция на БСУ, юни 2016 г.

в/ Законът за устройство на черноморското крайбрежие – гаранция за устойчиво развитие на региона. Научна конференция на БСУ, юни 2018 г.

г/ За правото на наследяване при заместване поради недостойнство. Международна научна конференция в памет на доц. д-р Кристиан Таков, Софийски университет „Св. Климент Охридски”, юни 2018 г.

3. Статии:

а/ Придобиване на вакантно наследство от държавата и общините по чл.11 ЗН. Юридически сборник, 2019г.

б/ Сурогатното майчинство – някои етични и етико-правни въпроси. Сп.Студия юрис – електронно издание на ЮФ на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”, бр.2, 2020 г.

в/ Ще бъде ли суспендирано действието на избрания имуществено-брачен режим при последващо поставяне на някой от съпрузите под запрещение./ В подкрепа на отрицателния отговор. Публикувана в колективен том „Брак и отношения между съпрузите. Дискусионник по семейно право.” Университетско издателство „Паисий Хилендарски”, Пловдив, 2022г. /14с./

г/ Наследствената трансмисия в Римското частно право – генезис и развитие. Юридически сборник, 2020 г.

д/ Правна характеристика на правото на наследяване. *Сборник научни изследвания в чест на 80-годишнината на проф. д.ю.н. Цанка Цанкова.* Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, София, 2022 г.

Видно от представената справка, гл.ас. Чолакова е покрила както минималните национални изисквания за заемане на обявената в този конкурс

академична длъжност, така и допълнителните изисквания на БСУ в тази насока.

III. Обща характеристика и научни приноси в представения монографичен труд „Наследствената трансмисия“.

1. Съчинението е основният монографичен труд, който подлежи на рецензиране. Той е в обем от 186 стр. и следва утвърдените в научната ни литература стандарти, като съдържа увод, четири глави с общо 19 параграфа с вътрешно структурно-обособени акценти и заключение, след което е посочена и библиография, състояща се от общо 66 заглавия, от които 50 на български и 16 на чужд език. В първа глава авторката проследява развитието на разглеждания правен институт в исторически и сравнително-правен аспект, като проследява последователно развитието на института в римското частно право, законодателствата на Франция, Германия, Австрия, Русия, както и в правото на Р Северна Македония. преминава плавно в следващия параграф, за да стигне до прочит на развитието на правната уредба в българското наследствено право. Този широк диапазон на сравнително-правното и историческо изследване на института, води във втора глава до убедителното извеждане на понятието и характеристика на правната същност на наследствената трансмисия и фактическия състав, който я поражда, както и до логически изведените и защитени съотношения и разграничения от сходните правни фигури. Трета глава е посветена на правните субекти, които поемат правото на наследяване, основано на наследствената трансмисия: кои лица могат да бъдат трансмисари и за кои наследствената трансмисия е ограничена. Четвърта глава разглежда правните последици от наследствената трансмисия. В заключението авторката е обобщила достигнатите изводи и предложения.

2. Разглежданият труд дава основание за положителна обща оценка в качеството му на монографично съчинение: по актуалност и значимост на избраната тема; по своята структура, обхващаща същностните аспекти на института; и по съдържанието си - от гледна точка на ниво на задълбочен и конкретен теоретичен анализ, умение за извеждане на теоретични изводи и обобщения с теоретична, а също и с практическа насоченост.

3. Съчинението съдържа и редица конкретни научни приноси, сред които примерно може да се посочат следните:

3.1. В изследването за първи път са систематизирани и подробно изяснени предпоставките от правопораждащия фактическия състав на наследствената трансмисия, в резултат на което е дефинирано и понятието за нея, в т.ч. и разграничаване на понятията „наследствена трансмисия” и „наследяване по трансмисия”;

3.2. Интересен е анализът относно правните субекти, към които правото на наследяване преминава по трансмисия, когато не е упражнено. Тук особено се открояват аргументите в подкрепа на тезата, че непълно осиновеният може да бъде трансмисар, както и допълнителната аргументация на виждането в теорията, че държавата и общините не могат да бъдат трансмисари.

3.3. Заслужава внимание анализа и изводите относно правните последици от наследствената трансмисия. В тази връзка особен акцент носи изследването на въпроса за обема на правоприемството при трансмисия, в т.ч. разсъжденията и аргументите, че правото на запазена част, поради своята правна същност, не може да бъде предмет на наследяване по трансмисия по-конкретно;

3.4. Сред научните достижения в съчинението са и направените в него и систематизирани в заключението предолжения *de lege ferenda*, и по-конкретно относно:

а/ Добавяне на нова алинея към разпоредбата на чл.57 ЗН, че наследниците на заветник, който е починал преди да е упражнил правото си да приеме или да откаже завета, могат да придобият това негово право по трансмисия, ако приемат наследството.

б/ систематично преуреждане на необоримата презумпция по чл.10а ЗН, за да обхване и наследниците по завещание;

в/ приемане на нова алинея в чл.51 ЗН за предоставяне на отделен срок за трансмисарите за приемане наследството на първия починал, след надлежното им уведомяване от компетентния съд.

г/ създаване на специално правило в чл.61 ЗН за трансмисарите, според което срокът за приемане на наследството по опис да започва да тече след откриване наследството на трансмитента.

д/ изключване на възможността правото на запазена част по чл.28 ЗН и на правата по чл.12, ал.1 ЗН да преминават по трансмисия заедно с правото на наследяване.

3.5. Интерес представляват също и предложенията за промени в законодателството, насочени предимно към улесняване на практическото прилагане на наследствената трансмисия: Такива са: въвеждане на централизирана система за уреждане на отношенията по повод на открито наследство, в която да се установяват и предпоставките за наследствена трансмисия; промяна в нормативната уредба относно съдържанието на удостоверението за наследници, чрез което да се осигурява възможност на трансмисарите да се легитимират като особени непреки наследници на първия наследодател.

IV. Останалите научни съчинения, представени за рецензиране в настоящия конкурс в своята цялост също разкриват изследователските умения и широкоспектърните интереси на кандидатката в гражданскоправната област и по-конкретно в областта на семейното и наследственото право. Както конкретните теми, на които те са посветени, така и в съдържателната си част, тези публикации убеждават в изследователските възможности на д-р Чолакова. В тях личи умението да намира и да прави задълбочен анализ на някои от най-актуалните конкретни въпроси на семейното и наследственото право, например: проблемите на сурогатното майчинство; въздействието на последващото запрещение на съпруг върху избрания имущественоправен режим в отношенията на съпрузите; правото на наследяване при заместване поради недостойнство. Д-р Чолакова показва интерес и достига до задълбочен анализ на припознаването като съществен правен институт на семейното ни право, посвещавайки свое монографично съчинение на него, вкл. и в отношенията с международен елемент, в съотношението на правната уредба в българския СК и Конвенцията на ООН за правата на детето. Теоретичните интереси и изследователски възможности и достижения личат и от съчиненията, посветени на основополагащи в съответната област правни понятия, каквато

е напр. правната характеристика на правото на наследяване. Авторката познава в дълбочина правната уредба в разглежданите от нея правни области - такава е напр. съчинението, в което тя разглежда развитието и перспективите за него в българското семейно право през последните десетилетия.

V. С положителна оценка е и досегашната академична кариера на гл. ас. д-р Анна Чолакова. В своята преподавателска дейност в ЦЮН на БСУ тя е изготвила в платформата Мудъл за ЦЮН на БСУ следните курсове: а/ цялостен курс по Вещно право /магистърски програми / ; б/ цялостен курс по Семейно и наследствено право /магистърски програми/ –; в/ част от курса Гражданско право – обща част /магистърски програми /. Подготвила е също семестриален проект по гражданско право /магистърски програми/. Участвала е също като академичен наставник във всички фази на проект „Студентски практики”. Като преподавател е натрупала значителен опит, отразяващ широки и задълбочени познания в гражданско-правната теория и практика, поднесени на студентите с вещина и в академичен стил.

VI. В заключение, изразявам дълбоко убеждение в професионалните качества на гл.ас. д-р Анна Чолакова като сериозен и задълбочен изследовател в областта на семейното и наследственото право, притежаваща безспорни умения за задълбочен анализ на избраната тематика, както и за теоретични изводи и обобщения. Това личи от представените за рецензиране съчинения, в които тя прави успешен опит за извеждане на конкретни предложения *de lege ferenda*, което освен теоретично, има за цел да постигне и научно-приложни резултати, ориентирани към съдебната практика. Освен това, Анна Чолакова е и доказан сериозен преподавател в областта на гражданското, семейното и наследственото право в ЦЮН на БСУ.

В резултат на изложеното, давам положителна оценка и ще гласувам положително научното жури да предложи на ФС на ЦЮН да избере гл.ас. д-р Чолакова на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.6. Право/Гражданско и семейно право/ към ЦЮН на БСУ.

20.10.2022г.

проф. д-р Анелия Мингова

